

Píše Michal Kosák

(E*forum, 15. 04. 2015)

Dva tituly **České knihnice** z minulého roku spojuje název **Básně**: svazek poezie **Konstantina Biebla**, jež uspořádal Jiří Holý, a knihu pěti sbírek **Antonína Sovy**, kterou připravil Václav Vaněk (oba Brno, Host 2014). Stavíme zde tyto počiny vedle sebe, byť má přirozeně každý svou samostatnou problematiku (např. otázky uspořádání, výběru a podoby dosavadních edic – u obou dnes ne úplně uspokojivých). Obě edice zde konfrontujeme pouze z hlediska způsobu volby výchozího textu a se zřetelem k podobě komentáře či přesněji k formě podání historie textu.

Kniha Bieblových básní sestává ze sbírek Věrný hlas, Zlom, Zloděj z Bagdadu, Zlatými řetězy, S lodí jež dováží čaj a kávu, Nový Ikaros, Nebe peklo ráj a Zrcadlo noci. Z básnickových knih zůstala tak stranou mj. prvotina psaná společně s A. Rážem, která částečně přešla do pozdějších autorových sbírek, a poslední sbírka Bez obav „poznamenaná“ podle Holého „schematismem“. Za výchozí texty zvolil Jiří Holý poslední samostatná zveřejnění sbírek, tedy ta vydání, která předcházela souborné edici v Díle Konstantina Biebla, jehož první svazek (1951) připravil sám autor. Holý se tak nepřiklonil ani k prvním otiskům jako Zdeněk Pešat (1979), ani ke znění poslední ruky jako Vladimír Justl (1985), svou volbu postavil zaprvé na kritice nesystematičnosti předchozích řešení a zadruhé na odmítnutí vydání poslední ruky, jež bylo, jak uvádí, zasaženo cenzurou a autocenzurou. Dospěl tak k řešení, které se jeví – z hlediska toho, jak chce Holý Bieblovu poezii čtenáři prezentovat – jako edičně výhodné, systematické a zdůvodněné.

Jinak u Antonína Sovy. Jeho poezie je představena sbírkami Z mého kraje, Zlomená duše, Vybouřené smutky, Ještě jednou se vrátíme a Lyrika lásky a života, tedy výběrem z básnickových knih z let devadesátých a z přelomu století. Toto období zvolil editor jak z důvodů vlastních Sovově poezii (cituje M. Červenku a nazývá s ním tyto roky „rozhodujícími lety“), tak pro význam tohoto úseku v celé české poezii. Jako výchozí text stanovil Václav Vaněk vydání poslední ruky, tj. aventinské Dílo Antonína Sovy (1922–1930). Tato volba, podložená sice hezkou vzpomínkou Otakara Štorcha-Mariena na spolupráci nakladatele a básníka, je ovšem v nesouladu s tím, jak chce, alespoň podle Komentáře, editor básníka podat. Adekvátní postup k prvotní editorově argumentaci (s. 553–554) by, domnívám se, byl v zásadě analogický k metodě J. Holého či třeba, abychom zůstali u devadesátých let, k edici Básní z konce století Jiřího Karáska ze Lvovic (1995). Takto se předkládá Sova let 1893–1907 ve značně přepracovaném znění pozdějšího data.

Za normálních okolností by tuto volbu výchozího textu podpíral kritický aparát, který

by současně zachycenými variantami alespoň částečně kompenzoval důsledky editorova rozhodnutí. Bohužel Václav Vaněk – na rozdíl od Jiřího Holého, který v komentáři celkem detailně zaznamenává a výběrově i interpretuje odlišnosti mezi rukopisnými, časopiseckými a knižními verzemi – ve své Ediční poznámce sděluje, že „v [...] edici pochopitelně nelze obsáhnout všechny textové změny“ (s. 581). Proč „pochopitelně“, ptáme se. A proč nejsou nakonec zaznamenány až na drobný příklad změny vůbec žádné? (Z jakého důvodu se místo toho editor rozhodl pro podobu komentáře výběrově pojednávajícího historii přijetí Sovových sbírek, který nejvíce připomíná tradiční doslov?) Jak pak nakonec věřit, že se jedná o edici „kritickou“ (s. 287), když v aparátu není jediná zpráva o rukopisech, u časopiseckých otisků je k dispozici pouze stručný přehled periodik, kde Sova „podstatněji publikoval“, a změny jsou pak charakterizovány konstatováním „rozdíly mezi časopiseckými a knižními otisky jsou někdy podstatnější“ (s. 581)?

Česká knižnice dospěla už před lety k rozvolnění instrukcí pro ediční přípravu a každý titul by tak mohl být editován s ohledem na svá specifika. Toto uvolnění však současně u této řady vede k oslabení standardu. Neměla by proto být tato edice spíše než jen skrumáží různě vydařených edičních výkonů důsledně redakčně vedenou řadou, kde jsou stanoveny základní parametry a vydavatelé je mohou pouze za jasně definovaných okolností – a nejlépe jen k lepšímu – měnit?

www.ipsl.cz